

Sygn. akt III Ca 1059/20

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego: Leszek Dąbek

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2021 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku M. B. (następcy prawnego zmarłej wnioskodawczyni W. P.)

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 13 grudnia 2018 r., sygn. akt I Ns 943/14

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz wnioskodawczyni M. B. kwotę 240zł (dwieście czterdzieści złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu odwoławczym.**

SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 1059/20

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni W. P. żądała ustanowienia na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. w K. służebności przesyłu na należącej do niej nieruchomości położonej w J. o urządzonej księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju pod numerem KW (...), polegającej na znoszeniu istnienia na części ww. nieruchomości oraz w przestrzeni nad i pod jej powierzchnią niezbędną do korzystania, usytuowanych na niej w chwili ustanowienia prawa urządzeń elektroenergetycznych, prawa dostępu do nieruchomości w celu dokonywania remontów, napraw, konserwacji, modernizacji, pomiarów, kontroli, przeglądów oraz usuwania awarii przez osoby uprawnione przez (...) S.A., prawie pozostawienia urządzeń na czas oznaczony 10 lat na nieruchomości w celu dystrybucji energii elektrycznej, za wynagrodzeniem w kwocie 19 798 zł oraz zasądzenia na jej rzecz od uczestniczki zwrotu postępowania kosztów postępowania.

Uzasadniając żądanie twierdziła, że jest właścicielem nieruchomości, na której posadowione są należące do uczestniczki postępowania opisane w pozwie urządzenia służące do przesyłu energii elektrycznej, które zostały posadowione przez jej zgody.

Uczestniczka postępowania (...) S.A. w K. wniosła o oddalenie wniosku podnosząc zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści przesyłu względnie służebności przesyłu w odniesieniu do urządzeń posadowionych

na nieruchomościach objętych wnioskiem oraz o zasądzenie na jej rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania.

Na uzasadnienie podała, że przedmiotowa linia została wybudowana w 1984r., a jej odbiór nastąpił 28 02 1984r. oraz, że linia ta była nieprzerwanie eksploatowana zez poprzedników prawnych uczestniczki postępowania, a następnie przez nią samą.

Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju w postanowieniu z dnia 13 12 2018r. ustanowił na nieruchomości wnioskodawców żądną służebność przesyłu o treści podanej w sentencji tego postanowienia, czyniąc integralną częścią postanowienia mapę sporządzoną przez biegłego sądowego K. T. (pkt 1), za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 10 000 zł (pkt 2), orzekł o kosztach postępowania (pkt 3) oraz nieuiszczonych kosztach sądowych (pkt 4).

W ustalonym stanie faktycznym, w motywach orzeczenia, jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał regulację art. 305¹ k.c. i art. 305² k.c. Stan faktyczny ustalił w oparciu o dowody z powołanych w treści uzasadnienia dokumentów, zeznań świadka M. S. i wnioskodawczyni, a także z opinii powołanych biegłych sądowych. Orzekając o powierzchni służebności oparł się na opinii biegłych sądowych K. G. oraz K. T.. Uznał, iż łączna powierzchnia służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawczyni wynosi 0, (...) hektara. Natomiast o należnym od uczestniczki postępowania wynagrodzeniu za ustanowienie służebności przesyłu orzekł w oparciu o opinię biegłego M. T., ustalając jego wysokość na łączną kwotę 10 000 zł odwołując się do poglądu prawnego wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale 8 09 2011r., III CZP 43/11, zgodnie z którym wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinni równoważyć wszelki uszczerbek związany z trwałym obciążeniem nieruchomości. Następnie zważył, że w odniesieniu do służebności przesyłu należy oddzielić dwie konstrukcje: służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 08 2008r. oraz służebności przesyłu. Wskazał, że oba te prawa mają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak, że można je utożsamiać. Odmienna jest przede wszystkim ich podstawa prawna (art. 145 i 292 k.c. oraz art. 305¹ - 305⁴ k.c.). Oceniał, że uczestnika postępowania wykazała ciągłość posiadania służebności od przedsiębiorstwa państwowego, jednak nie wykazała, że doszło do zasiedzenia na skutek upływu terminu.

Wskazał, że wytworzenie się błędnego, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionego przekonania o powstaniu na rzecz przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzym gruncie służebności o treści służebności przesyłu musi mieć oparcie w zdarzeniach, których zaistnienie mogło wywołać takie przekonanie. Sąd uznał, iż uczestnik nie wykazał posiadania nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przez wymagany okres 20 lat przy przyjęciu dobrej wiary, wyjaśniając, że nawet uzyskanie pozwolenia na budowę nie rozstrzyga o kwalifikacji posiadania jako o posiadaniu w dobrej wierze. Oceniał, że decyzja o pozwoleniu na budowę nie może być traktowana jako decyzja zezwalająca na wejście na cudzy grunt i legalizująca tę czynność albowiem czym innym jest bowiem otrzymanie pozwolenia na budowę, którego uzyskanie warunkuje spełnienie kryteriów określonych prawem budowlanym, a czym innym jest uzyskanie zgody na wejście na teren budowy będący własnością osoby trzeciej. Stwierdził, że uczestniczka postępowania nie przedstawiła żadnego dokumentu, który świadczyłby o tym, że jej poprzednik prawny w chwili rozpoczęcia korzystania z linii energetycznej był w błędnym acz usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu prawo do korzystania z ww. nieruchomości w celu wykonywania czynności dotyczących tej linii energetycznej. Oceniał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do uznania zasiedzenia w złej wierze. Za datę pewną istnienia linii energetycznej można uznać 28 09 1984r. czyli datę odbioru protokołu technicznego stacji 110/20 kV P., wskazując że wnioskodawczyni złożyła wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w dniu 12 08 2014r., a więc z tym dniem doszło do przerwania terminu zasiedzenia służebności, wskazując, że w sprawie nie minął okres 30 lat posiadania w złej wierze. Wyjaśnił także, że przedłożone przez uczestniczkę dokumenty nie dotyczą bezpośrednio wybudowania przedmiotowej linii energetycznej na nieruchomości wnioskodawczyni (jedynie protokół odbioru technicznego stacji z 28 09 1984 r. dotyczy także ww. linii energetycznej, jako połączonej funkcjonalnie z tą stacją).

Na podstawie powyższych rozważań ocenił, że istnieją przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem na podstawie art. 305¹ k.c., służebność ta jest bowiem konieczna do korzystania z przedmiotowej linii energetycznej i posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni słupów przez uczestnika postępowania.

O kosztach postępowania orzekł stosując regulację art. 520 § 1 k.p.c.,

przy czym ustalił, że koszty sporządzonych opinii biegłych ponosi w całości uczestniczka postępowania, a o nieuiszczonych kosztach postępowania na podstawie regulacji art. 520 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu art. 113 u.k.s.c.

Orzeczenie zaskarżyła **uczestniczka postępowania (...) S.A. w K.**, która wniosła o jego zmianę przez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu i zasądzenie na jej rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania. Ponadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz od wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowanie odwoławczego.

Zarzucała, że ferując zaskarżone orzeczenie naruszono przepisy prawa materialnego procesowego, tj. regulację:

1) art. 234 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. i art. 7 k.c. przez ustalenie, że poprzednik prawny uczestniczki objął posiadanie służebności w złej wierze, w sytuacji, w której domniemanie prawne dobrej wiary nie zostało obalone, a Sąd orzekający jest nim związany, ergo Sąd nieprawidłowo ustalił, że nie upłynął termin wymagany do zasiedzenia służebności;

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i sprzeczną z zasadami logiki, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego polegającą na ustaleniu, iż wnioskodawczym nie wyraziła zgody na budowę linii wysokiego napięcia i jest to okoliczność istotna dla sprawy, przy zaniechaniu ustaleń kto był właścicielem nieruchomości w chwili budowy urządzeń;

3) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. w zw. z art. 228 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i sprzeczną z zasadami logiki, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego polegającą na błędnym ustaleniu, iż linia napowietrzna wysokiego napięcia została wybudowana na nieruchomości wnioskodawczym dopiero 28 09 1984 r., w sytuacji gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż istniała na nieruchomości na pewno przed 12 08 1984 r., a już na pewno przed tą datą musiała rozpocząć się jej budowa;

4) art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 520 § 1 k.p.c. przez obciążenie uczestniczki w całości kosztami opinii biegłych sądowych, podczas gdy z uwagi na skutecznie podniesiony zarzut zasiedzenia służebności koszty postępowania winny obciążać wnioskodawczynię oraz Skarb Państwa (w związku ze zwolnieniem wnioskodawczyni od kosztów postępowania), względnie każdy z uczestników postępowania winien ponieść koszty związane ze swoim udziałem w sprawie;

5) art. 7 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że w chwili objęcia w posiadanie służebności poprzednik prawny uczestniczki znajdował się w złej wierze pomimo tego, iż Sąd związany jest domniemaniami dobrej wiary, a zgodnie z art. 6 k.c. ciężar jego obalenia spoczywa na stronie, która z przypisania złej wiary wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne, natomiast w sprawie nie został przeprowadzony żaden dowód, pozwalający na ustalenie przełamania domniemania dobrej wiary;

6) art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. przez błędną wykładnię momentu objęcia służebności w posiadanie, ergo rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia, utożsamiając go z datą, w której zakończona została budowa urządzeń, podczas gdy następuje to już z chwilą zajęcia nieruchomości obciążonej i przystąpienia do prac związanych z wznoszeniem urządzeń służących do dystrybucji energii elektrycznej;

7) art. 305¹ k.c. i 305² § 2 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości pomimo tego, że po stronie uczestniczki spełnione zostały przesłanki zasiedzenia służebności przesyłu, względnie służebności gruntowej o treści przesyłu;

8) art. 305² § 2 k.c. oraz art. 305¹ k.c. przez błędną wykładnię odpowiedniego wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu i zasądzenie na rzecz wnioskodawczynie znacznie zawyżonego wynagrodzenia, które nie jest odpowiednie w rozumieniu tego przepisu, albowiem bezzasadnie uwzględnia odszkodowanie za obniżenie wartości nieruchomości wskutek posadowienia urządzeń w sytuacji, gdy nie stanowi to następstwa ustanowienia rzeczonyj służebności, gdyż wnioskodawczym nabyła nieruchomość pod tytułem darmym wraz z istniejącymi urządzeniami, względnie odszkodowanie zostało wyliczone w sposób nieprawidłowy, według aktualnego przeznaczenia nieruchomości, nie z chwili zabudowy go urządzeniami uczestniczki.

Wnioskodawczynie W. P. wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na swoją rzecz od uczestniczki postępowania zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 7 07 2020r. wskutek śmierci wnioskodawczynie zawiesił postępowanie i podjął je z udziałem M. B. jako następcy prawnego zmarłej wnioskodawczynie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował roszczenie wnioskodawczynie przyjmując, że ma ono źródło w regulacji art. 305² § 1 k.c. a następnie ostatecznie prawidłowo rozpoznał sprawę.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną orzeczenia mają podstawę w informacjach zawartych we wskazanych w uzasadnieniu orzeczenia wiarygodnych źródłach dowodowych, których ocena jest logiczna i mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów (zwarta została w części uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia poświęconej jego motywom).

Skarżąca w ramach podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia przy konstruowaniu podstawy faktycznej orzeczenia prawa procesowego w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną poczynionych ustaleń faktycznych (subsumcję ustaleń faktycznych pod zastosowane w sprawie normy prawa cywilnego materialnego i w jej wyniku przyjęcie, m.in. że uczestniczka nie spełniła przesłanek zasiedzenia służebności przesyłu, względnie służebności gruntowej o treści przesyłu) i zarzut ten nie ma wpływu na powyższą ocenę.

Z tych też względów Sąd odwoławczy przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego

w swej zasadniczej części jest prawidłowa i Sąd odwoławczy w tym zakresie ją podziela i przyjmuje za własną (orzecz. SN z dn. 26 04 1935r. C III 473/34, Zb. U.z 1935r. poz. 496).

Uczestniczka postępowania podniosła w toku postępowania formalny zarzut nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłu, względnie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Dnia 28 09 1984r. doszło do odbioru technicznego stacji 110/20 kV P. i tę datę ta należy uznać za de facto jedyną datę pewną zakończenia budowy linii elektroenergetycznych przebiegających przez nieruchomość wnioskodawczynie (materiale sprawy brak jest wiarygodnych dowodów pozwalając ustalić wcześniejszą datę zakończenia budowy, w szczególności za takie nie mogą być w tym zakresie uznane informacje zawarte w zeznaniach powołanych przez skarżącą świadków odwołujące się tylko do ich ogólnych doświadczeń związanych z przebiegiem procesów inwestycyjnych związanych z budową w tym czasie linii energetycznych, które zostały nie poparte żadnymi innymi dowodami).

W konsekwencji tego z tą chwilą powstał na nieruchomości stan prowadzący do zasiedzenia powyższej służebności i tym samym rozpoczął biec przewidziany w art. 172 k.c. w związku z art. 292 zd. 2 k.c. i art. 352 k.c. termin jej zasiedzenia, którego długość prawodawca uzależnił od istnienia dobrej lub złej wiary posiadacza służebności (odpowiednio wynosił on 20 i 30 lat).

Regulacja art. 7 k.c. statuuje domniemanie dobrej wiary posiadacza służebności gruntowej, która stanowi wyjątek, legem specialis względem art. 6 k.c. i zdejmuje z niego ciężar dowodu jej istnienia a dowód przeciwny obciąża podmiot który domniemanie to kwestionuje (por. post. SN z dnia 6 lutego 1998 r., I CKN 484/97, Lex nr 50540).

W chwili rozpoczęcia przez poprzednika prawnego skarżącej inwestycji związanej z posadowieniem na gruncie wnioskodawcy urządzeń przesyłowych

oraz w chwili jej zakończenia, w księdze wieczystej nieruchomości nie istniał wpis prawa uprawniającego poprzednika prawnego do posadowienia linii energetycznej

na tej nieruchomości, a ujawniony w księdze jej stan prawny powinien być mu znany.

Równocześnie wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych przez korzystające z nich przedsiębiorstwo po uzyskaniu decyzji wydawanych w pro-cesie budowlanym nie rozstrzyga o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której te urządzenia zostały posadowione, jako wykonywanego

w dobrej wierze.

Pozwolenie na budowę jest instytucją prawa o charakterze administracyjno-prawnym, w realiach niniejszej sprawy pozostającą bez związku z cywilistycznym zagadnieniem wiary albowiem samo uzyskanie pozwolenia na budowę wymaga jedynie spełnienia określonych właściwymi przepisami budowlanymi przesłanek. Decyzja o pozwoleniu na budowę nie może być traktowana jako decyzja zezwalająca na wejście na grunt wnioskodawczyni i legalizująca ta czynności, co ma kapitalne znaczenie przy rozpoznawaniu zagadnienia obalenia dobrej wiary.

W materiale sprawy brak jest także dowodów mogących świadczyć o wyrażeniu

przez wnioskodawczynię zgody na budowę opisanej powyżej linii. Przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania (w tym także poprzednicy prawni uczestniczki), co najmniej powinni byli wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości wnioskodawczyni (na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe), nie przysługuje im prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu (względnie gruntowej o treści odpowiadającej przesyłu) – **w konsekwencji powyższego domniemanie dobrej wiary zostało skutecznie obalone.**

Przebiegająca przez nieruchomość wnioskodawczyni linia energetyczna stanowiły integralną część przedsiębiorstwa energetycznego i poprzednicy prawni uczestniczki postępowania obejmując w posiadanie techniczną infrastrukturę przejmowanych przedsiębiorstw równocześnie obejmowali w posiadanie przedmiotowy fragment linii energetycznych (art. 231 k.p.c.). Jest on nieprzerwanie użytkowany

od chwili wybudowania linii energetycznych, przez co została zachowana ciągłość posiadania.

Jednakże w sprawie doszło do przerwania powyższego terminu w sposób określony w art. 123 § 1 k.c. w związku z art. 175 k.c. (dnia 12 08 2014r. do sądu wpłynął wniosek wnioskodawczyni o ustanowienie służebności przesyłu), wobec czego podzielając stanowisko Sądu Rejonowego w sprawie nie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu, względnie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Znalazło to ostatecznie prawidłowe odzwierciedlenie w zaskarżonym postanowieniu.

Zarzut dotyczący zasądzenia na rzecz wnioskodawczyni znacznie zawyżonego wynagrodzenia także okazał się chybiony. Dla rozpoznawanego zagadnienia bez znaczenia jest kwestia odpłatności nabycia przez wnioskodawczynię nieruchomości. Zgodnie z regulacją art. 305² k.c. za ustanowienie służebności przesyłu należy się właścicielowi nieruchomości obciążonej (wnioskodawczyni) jednorazowe wynagrodzenie, **odpowiadające wartości wszelkich szkód i niedogodności** poniesionych przez właściciela tej nieruchomości ze względu na postawienie przez przedsiębiorstwo przesyłowe i eksploatację urządzeń. W wyniku wybudowania oraz eksploatacji linii przesyłowej, nieruchomość wnioskodawczyni została trwale obciążona. Wysokość przysługującego

wynagrodzenia została określona na podstawie opinii biegłej sądowej, która w sposób logiczny i wyczerpujący wyjaśniła okoliczności faktyczne rzutujące na wysokość ponoszonych przez wnioskodawczynię ograniczeń (w tym także ograniczenia wartości nieruchomości). Konsekwencją ustanowienia służebności jest obniżenie wartości nieruchomości, co powinno zostać także wnioskodawczyni zrekompensowane w „odpowiedniej” wysokości – norma art. 305² k.c. nie zawiera precyzyjnych kryteriów ustanowienia wysokości wynagrodzenia).

Zarzut w części dotyczącej „nieprawidłowego wyliczenia jednorazowego wynagrodzenia” w ocenie sądu odwoławczego stanowi pośrednio nieuzasadnioną polemikę z wnioskami z przeprowadzonych sprawie dowodów z opinii biegłej sądowej, co nie może odnieść skutku w postępowaniu odwoławczym, w szczególności z uwagi na treść sformułowania zarzutu apelacyjnego oraz uprzednio przytoczone okoliczności.

Znalazło to ostatecznie prawidłowe odzwierciedlenie w zaskarżonym postanowieniu.

Zarzut dotyczący bezzasadnego obciążenia uczestniczki postępowania kosztami biegłych sądowych - z uwagi na jego sformułowanie w pkt I zarzutów apelacyjnych (k. 538v akt) – w konsekwencji powyższego ustalenia, że podniesiony zarzut zasiedzenia służebności okazał się bezskuteczny – okazał się chybiony, w szczególności z uwagi na to, że wnioskodawczyni ostała się ze znaczną większością swojego żądania; żądanie odnośnie ustanowienia służebności zostało uwzględnione w całości, a żądanie odnośnie wysokości wynagrodzenia zostało uwzględnione w ponad 50%.

Znalazło to ostatecznie prawidłowe odzwierciedlenie w zaskarżonym postanowieniu.

Reasumując zaskarżone postanowienie odpowiada prawu i dlatego apelację uczestniczki postępowania jako bezzasadną oddalono na mocy regulacji art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosując regulację art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., biorąc pod uwagę, że interesy wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania były w sprawie sprzeczne, a apelacja uczestniczki została oddalona. Orzeczono w tej części stosując regulację z art. § 10 ust. 1 pkt 1 i § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 10 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800, z późniejszymi zmianami), biorąc pod uwagę, iż uczestniczka postępowania powinna zwrócić wnioskodawczyni poniesione przez nią w tym postępowaniu koszty tj. zastępstwa przez fachowego pełnomocnika (240 zł).

SSO Leszek Dąbek